

JÁN XXIII.

DENNÍK DUŠE

A INÉ DUCHOVNÉ SPISY

SPOLOK SVÄTÉHO VOJTECHA, TRNAVA 2024

Questo libro è stato tradotto grazie ad un contributo alla traduzione assegnato dal Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale italiano.

Preklad tejto knihy vyšiel vďaka podpore talianskeho Ministerstva zahraničných vecí a medzinárodnej spolupráce.

© EDIZIONI SAN PAOLO, s. r. l., 1989

Piazza Soncino, 5 – 20092 Cinisello Balsamo (Milano),
www.edizionisanpaolo.it

© Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., Trnava 2024
ISBN 978-80-8161-484-2

OBSAH

Predslov / 9

Úvod k prvému vydaniu z roku 1964 / 11

Úvod k vydaniu z roku 1989 / 23

Chronologická syntéza / 32

Značky a skratky / 57

Duchovné cvičenia a poznámky / 59

1895 – 1900

V seminári v Bergame / 61

1901 – 1903

V seminári v Ríme / 185

1904

Rok kňazskej vysviacky / 289

1905 – 1914

V úlohe tajomníka Mons. Radiniho Tedeschiho / 315

1915 – 1918

Prvá svetová vojna / 387

1919 – 1920

V úlohe seminárneho špirituála a direktora / 405

1921 – 1924

Rím v službách Diela šírenia viery / 411

1925

Prípravné duchovné cvičenia
na prijatie biskupskej vysviacky / 433

1925 – 1934

Pápežský predstaviteľ v Bulharsku / 437

1935 – 1944

Pápežský predstaviteľ v Turecku a Grécku / 485

1945 – 1952

Pápežský predstaviteľ vo Francúzsku / 543

1953 – 1958

Kardinál a patriarcha Benátok / 567

1958 – 1963

Pápež / 613

Dodatok / 703

Spisy A. G. Roncalliho/Jána XXIII. bibliografia
v Denníku duše / 753

Predslov

Denník duše je považovaný za klasiku duchovnej literatúry podobne ako *Dejiny duše* sv. Terézie z Lisieux. Angelo Giuseppe Roncalli (1881 – 1963), v Taliansku známy a obľúbený ako *il Papa buono*, v ňom zachytil prakticky celý svoj život a tým aj dejinnú epochu prvej polovice 20. storočia. Jedinečnosť dokumentu spočíva v tom, že si denník písal po celý život od svojich štrnástich rokov.

„*Denník duše* je ten najlepší spôsob, ako spoznať pápeža Jána XXIII., než o ňom hovoriť či písať, interpretovať jeho myslenie, činnosť, spiritualitu, zbožnosť, vernosť Tradícii, pastoračnú otvorenosť, milosrdenstvo, ktoré však nezatvára oči pred chybami a odbočkami, ale ich nekompromisne pomenováva a odmieta; jeho pokojnú konverzáciu, kresťanský zmysel pre humor, mlčanie jeho perí a krvácanie jeho srdca,“ povedal o tomto vzácnom diele kardinál Loris Francesco Capovilla (1915 – 2016), niekdajší osobný sekretár Angela Roncalliho, ktorý reflektoval láskavého pápeža vo svojej knihe *Moje roky s Jánom XXIII.* (Spolok svätého Vojtecha, Trnava 2015). Keďže ide o časozberné dielo, môžeme vnímať vývoj osobnosti Angela Roncalliho od úzkostlivého mladíka až po odvážneho starca, ktorý otvorí okná, aby do Cirkvi vpustil čerstvý vzduch.

Text je nevyhnutné čítať v kontexte dobových súvislostí. Na konci 19. storočia, keď zápisky začali vznikať, bola spiritualita chápaná diametrálne odlišne ako dnes. V prvej fáze života Angela Roncalliho preto prevládajú pravidielka, škrupulóznosť úzkostlivosti či nezrelé duchovné koncepty. O to ohromujúcejšia je vnútorná cesta, na ktorej sa od nich oslobodil.

Čo mu umožnilo zachovať si otvorenosť pre zdravú spiritualitu, vnímanie života s Ježišom a spoločenstvo Cirkvi? Dôsledná úprimnosť, živý vzťah s Ježišom v každej životnej okolnosti. Neustále si obnovoval úmysel, aby bol Boh a vzťah s ním na prvom mieste.

Práve to ho oslobodzovalo a určovalo priority. Pozoruhodná je Roncalliho vnímavosť voči druhým. Vedome sa učil radšej stiahnuť a byť druhým, nežiť v strachu o seba a s dôverou prijímať aj nepohodlné výzvy. Trénoval umenie, ako byť k sebe pravdivý a prijímať zlyhania ako príležitosť začínať odznova. Už ako seminarista si uvedomil, že všetkým dobrom hýbe Božia milosť, čiže nezaslúžený dar. Chránilo ho to od pýchy a zameranosti na výkon.

Vďaka tomu mu nezrelosť a nezdravé vzorce nebránili na ceste dozrievania v láske, službe, múdrosti, vo viere, jednoducho vo vzťahu s Bohom a ľuďmi. Pracovať na sebe neprestal ani ako pápež. A tak mohol Ján XXIII. považovaný za „prechodného“ pápeža urobiť rozhodujúci krok a otvoriť Druhý vatikánsky koncil, ktorý svojím *ag-giornamentom* udal nový smer Katolíckej cirkvi.

„Jeho *Denník duše*, to je celý on. Je to text, ktorý vystihuje pápeža Jána takmer do bodky, až po jeho posledné trefné vyjadrenia, také pokojné a srdečné, presvedčivé a povzbudzujúce,“ zdôraznil Loris Francesco Capovilla. Spomína si aj na okamih vo Vatikánskych záhradách, keď mu pápež so zväzkom zošitkov v rukách povedal: „Chápem, že o pápežovi sa chce vedieť všetko a že všetko môže poslúžiť dejinám... Moja duša je na týchto stránkach viac ako v ktoromkoľvek inom mojom spise.“

Nech je aj pre vás, milí čitatelia, tento text povzbudením na ceste osobného rastu. Aby sme všetci mohli spolu s Jánom XXIII. na konci svojho života povedať: „V hodine odlúčenia, lepšie povedané dočasnej rozlúčky, ešte všetkým pripomínam to, čo má v živote najväčšiu hodnotu: Ježiš Kristus, požehnaný; jeho svätá Cirkev; jeho evanjelium a v evanjeliu predovšetkým *Otče náš*; a v duchu a v srdci Ježiša a evanjelia pravda a dobrota – dobrota tichá a vlúdna, činná a trpezlivá, nepremožiteľná a víťaziaca.“

Ivan Šulík, riaditeľ Spolku svätého Vojtecha

V Trnave 11. októbra 2024 na liturgickú spomienku sv. Jána XXIII.
a 62. výročie otvorenia Druhého vatikánskeho koncilu

ÚVOD K PRVÉMU VYDANIU Z ROKU 1964

I.

Denník duše je prvým významným prejavom uznania, ktorý som položil na hrobku pápeža Jána po ôsmich mesiacoch od smrti. Sú to stránky, ktoré boli zostavené s radostnou trpezlivosťou prepisovateľa a s chvejúcou láskou syna. Hoci som už nejaký ten čas poznal originálne texty, ich prepisovanie pre mňa znamenalo akési znovuoobjavenie.

To isté sa prihodilo Jacquovi Maritainovi s publikáciou *Journal de Raïssa*: „Pre mňa, ktorý som tak miloval Raïssaho básne a ktorý som mal to šťastie, že som bol pri ich zrode; pre mňa, ktorý som bol svedkom jeho života a trápení, bolo čítanie poznámok, prepísaných v tejto zbierke, akoby zjavením toho, čo som už vedel, a to veľmi dobre, ale neuvedomoval som si, že som sa na všetko pozeral ako na bezvýznamné malichernosti – touto prizmou, ktorá je človeku taká vlastná. Teraz z toho zostávam stále tak trochu unesený“ (*Journal de Raïssa*, publié par Jacques Maritain; ed. Desclée De Brouwer, 1963, s. 6 – 7).

Prepis rukopisov mi dal istotu, že ich celok by bol hodnou útechou pre srdcia čitateľov a aj lepším sprievodcom než všetky informatívne záznamy o jeho živote, ktoré sa môžu ľahko a nepozorovane zmeniť v rétoriku a zostať len legendou. Totižto intímne vnútorné dôvody a pravý charakter tohto človeka a kňaza, ktorého dobromyselnosť nám dovolila nahliadnuť do jeho vnútra bohatého na pôsobivú krásu, je možné spoznať cez samotnú štruktúru modlitieb a spontánných citových výlevov autora.

Ktokoľvek by sa pustil do písania o pápežovi Jánovi XXIII. a o jeho činnosti, musel by, prirodzene, poznať a prihliadať i na jeho písomnosti, obzvlášť na tie, ktoré sa ho týkajú dôvernejšie. Ide o spisy, ktoré sú už publikované, ako aj tie, ktoré sa ešte len dostanú na svetlo – osobitne jeho korešpondencia. Medziiným treba dodať, že od tejto chvíle sprístupnené stránky *Denníka duše* predstavujú primárny zdroj, čiže autentickjší a aj lepšie sprístupňujúci spoznanie osobnosti pápeža Jána.

II.

Tento zväzok je skôr jedinečným ako zriedkavým prípadom. Nepoznám iné zbierky takéhoto druhu, ktoré by odrážali cez takmer

nepretržitú sériu duchovných poznámok celý život kňaza, ktorý sa stal pápežom, a navyše odzrkadľovali to, čo s najväčšou starostlivosťou uchovával v tajnosti za svojím úsmevom a niekedy aj za nevinným žartom: svoju modlitbu a svoju dušu. Skutočne obsahuje poznámky, predsavzatia, meditácie spísané pri príležitosti rôznych duchovných obnov či cvičení od roku 1895 (keď mal náš autor niečo vyše štrnásť rokov) až do roku 1962 (čo predstavovalo len niekoľko mesiacov pred jeho smrťou, ktorá prišla vo veku dosiahnutých osemdesiatjedem rokov). Dalo by sa povedať, že toto dielo poníma takmer celý jeho život v rozpätí necelých sedemdesiatich rokov. V prvom období (1895 – 1904) sa objavujú jednoduché a drobné náreky ako u človeka, ktorý nastupuje na tú najprísnejšiu cestu disciplíny. A popritom odhaľuje svoje prirodzené náklonnosti, ktoré chce premieňať, aby dosiahol takú pevnosť charakteru, ktorá by sa podvolila a prijala akýkoľvek Boží návrh. Následne s vyjasnením úmyslu a dosiahnutím zrelosti povahy prevláda vnímanie celku, okamžitý a konkrétny program.

Pápež Ján tieto svoje poznámky nazýval *Denník duše* (*Giornale dell'anima*). Ide o pomenovanie, ktoré čítame na prednej stránke zväzku z roku 1902.

Vtedy písal po večeroch, pod mihotavým svetlom olejovej lampy, *currenti calamo* (rýchlo a bez opráv). Jeho nič sa tiahla kajúcimi spomienkami, nad ktorými sa opätovne v pokoji zamýšľal. Tento zväzok z roku 1902 si pre svoju rezkosť a pohotovosť v zapisovaní právom zasluhuje daný titul, ktorý neodporuje povahe ďalších hárkov. Poškodené brožúrky a pokrčené zošitky neustále držal pri sebe, často si z nich čítal dlhé state, hľadal sa v nich, reflektoval o sebe. Boli známe tým, ktorí viedli jeho dušu, ako aj zopár osobám, ktoré mu boli blízke a dôverné. Na jar 1961 mi pápež odovzdal tieto zošity a zväzky, ktoré v celku tvoria jednotu *Denníka*, aby som ich priložil k rukopisnému materiálu jeho publikácií, ktoré mi už predtým zveril. Mal som vtedy v úmysle uzavrieť prvú zbierku zápiskov a príhovorov Angéla Giuseppe Roncalliho a naplánovať ďalšie diely, ktorým on sám s potešením prideliť všeobecný titul: *Bergamský* (1899 – 1920), *Rímsky* (1921 – 1924), *Východný* (1925 – 1944), *Galský* (1945 – 1952), *Benátsky* (1953 – 1958).

Pri tejto príležitosti som ho požiadal, či môžem zverejniť dané zväzky. Odpovedal mi: „Len tak urobte. Najskôr som aj zakúšal

akýsi odpor voči publikovaniu a povoleniu na vydanie mojich vecí, ale dobre chápem, že o pápežovi sa chce vedieť všetko a že všetko môže poslúžiť dejinám. Moja duša je na týchto stránkach viac ako v ktorejkoľvek inej mojej písomnosti.“ A keď sa pozastavil, aby považoval nad prvými stranami z roku 1895, pričom sa mu oči naplnili slzami, pokračoval: „Vtedy som bol nevinným chlapcom, tak trochu nesmelým. Za každú cenu som chcel milovať Pána Boha a nemyslel som na nič iné, len ako sa stať kňazom, v službe jednoduchým dušiam, ktoré potrebujú trpezlivú a pozornú starostlivosť. Medzitým som vnútorne bojoval s nepriateľom, sebaláskou, ktorú nakoniec bolo možné ovládnuť. No zarmucovalo ma, keď som kvôli tomu prežíval trpkosť a jej návraty; umáral som sa kvôli roztržitosti v modlitbe a ukladal som si neľahké obety, aby som sa z nej vymanil. Všetko som bral vážne a moje spytovania svedomia boli detailné a prísne. Dnes, s odstupom vyše šesťdesiatich rokov, vnímam tieto moje prvé duchovné zápisky, ako keby ukazovali niekoho druhého. A chválím za to Pána. Po mojej smrti ich môžete spokojne uverejniť. Môžu poslúžiť na dobré niekomu, koho to ťahá ku kňazstvu a k intímnejšiemu spojeniu s Bohom.“

S týmto cieľom považujem za vhodné zverejniť tri záznamy pápeža Jána XXIII., ktoré vyhradil nato, aby potvrdil vykonanie tejto mojej služby:

„*Nedeľa 9. júla 1961*: Je to pokojná nedeľa. Mons. Loris mi ukázal moje staré zápisky, ktoré uchovával, aby sa starostlivo usporiadali. Bol to príjemne strávený čas medzi tými mojimi polstoročie starými písomnosťami, ktoré boli neskôr charakterizované duchovnou a kňazskou službou. On by najradšej všetko publikoval; ja však voči tomu zakúšam istú nechúť; sú to listy, ktoré by azda aj mohli poslúžiť na dajaké povzbudenie: no treba ich publikovať *post mortem meam* (pozn. prekl.: po mojej smrti).“

„*Pondelok 10. júla 1961*: Dnes skoro ráno som chcel dokončiť čítanie encykliky *Haurietis aquas* od Svätého Otca Pia XII., ktorá objasňuje doktrínu a praktizovanie úcty k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu. Sú to podivuhodné a povzbudzujúce stránky, ku ktorým sa na moju duchovnú radosť ešte vrátim. [...] Večer som mal *in hortis* (v záhrade) to potešenie rozprávať sa so skvelým a múdрым rehoľníkom pátrom

Luigim Ciappim, ktorého usmernenia mi boli vzácne, taktiež sa týkali ďalších bodov tejto doktríny. Medzitým Mons. Loris je celý zapálený v službe, ktorú pre mňa robí pri zhromažďovaní mojich rukopisov, ku ktorým sa aj ja sám s potešením vraciam. *Parce mihi Domine.*“

„*Utorok 11. júla 1961*: Stále príjemné audiencie. S potešením som opäť stretol pátra Ciappiho, ktorý ma obdaroval svojou vzácnu inteligenciou a nábožnosťou. Pozoruhodná bola audiencia Mons. Ferrariho Toniola [...]. Bol som veľmi šťastný, že som ho mohol znovu vidieť a povzbudiť. Dnes večer som *in hortis* stretol kardinála Valeriho. Zdržal som ho pri besiedke, v rámci povzbudivého spoločného spomínania, popritom, ako som si s donom Lorisom znovu čítal moje staré listy.“

Pápež Ján rozlišoval medzi *Dennikom duše*, čiže súhrnom zošitov a zväzkov, ktoré som sa rozhodol nazvať podľa titulu, aký im bol udelený v roku 1902, od ďalších poznámok týkajúcich sa osôb, udalostí a stretnutí. On sám zhromaždil do jediného bloku zošity a zväzky, ktoré sú zdrojom *Denníka*, a rozdelil ich do období, ktoré sa medzi sebou odlišovali kartónovými alebo koženými obalmi, označenými a usporiadanými až do obdobia konca jeho života. Vyhradil im čestné miesto – a povedal by som, že miesto osobitnej lásky medzi jeho listovými záložkami.

Nejde teda o akýsi výťah z diára, ktorý by bol on sám alebo niekto iný vopred pripravil, ako by sa niekto mohol nazdávať. Ide o kľúčový a samotne stojací text, ktorý sa kladie do pozornosti vedcom a biografom; ide o eseje, ktoré vyjadrujú intímne prežívané asketické učenie, ktoré uvádza kňazov, rehoľníkov i laikov na zakúsenie nebeskej reality.

III.

Denník je opatrený niekoľkými ďalšími poznámkami, ktoré tvoria modlitby „roncalliovského rázu“. Výsledkom tohto modlitbového dodatku je takmer kompletná ilustrácia toho, čo môžeme označiť ako prominentný charakter celej podstaty textu – a teda ako originálnu *pietas* (pozn. prekl. zbožnosť), ktorá sa postupne vyvíjala v duši človeka, ktorý bol predurčený na službu univerzálneho pastiera.

Tu všetko hovorí o duchovnosti – *pietas* Jána XXIII.; o jeho nikdy nepretrhnutom dialógu s tým, ktorý je večný; o jeho otvorenosti Bohu, nie preto, aby viedol kontemplatívny život – hoc mu nechýbali

kvality, ktoré si takýto život vyžadoval, a toto dielo je toho dôkazom –, ale život v kňazskej službe pre duše, ako aj vo všetkých okolnostiach, ktoré sa v priebehu jeho života radikálne menili, a to dobrých osemkrát: bol bohoslovcem, biskupským sekretárom, profesorom a špirituálom bergamského seminára, prvým riaditeľom ústrednej rady Pápežského diela šírenia viery pre Taliansko, vizitátorom a apoštolským delegátom najskôr v Bulharsku, potom v Turecku a v Grécku, nunciom vo Francúzsku, benátskym patriarchom, pápežom.

Táto *pietas* spočíva v koreňoch jeho jednoduchosti a rozvahy ako muža, jeho dôstojnosti ako kňaza, jeho pokojnosti a smelosti.

Istý úryvok z roku 1959 odhaľuje jeho nenarušiteľnú vyrovnanosť a vnútornú istotu. Ak sa teraz nad tým znova zamyslíme, mohli by sme nájsť vysvetlenie jeho *curricula* a súčasne by nás to mohlo viesť aj do čítania tohto zväzku: „Predovšetkým som vďačný Pánovi za povahu, ktorú mi dal a ktorá ma chráni pred nepokojom a zaťažujúcim strachom. Cítim sa vo všetkom poslušný a zisťujem, že tento postoj, zachovaný *in magnis et in minimis* – vo veľkom i v malom, dodáva mojej maličkosti toľko sily v smelej jednoduchosti – keďže je celá preniknutá duchom evanjelia, žiada si všeobecnú úctu, ktorej sa jej aj dostáva, a je aj dôvodom na rast pre mnohých“ (933: týmto číslom sa odvolávame na okrajové označenie jednotlivých pasáží *Denníka duše*, rovnako i v nasledujúcich odkazoch).

Táto *pietas* ho urobila prístupným voči ľuďom a dovolila, aby ho spoznali. S označeniami ako dobrý pápež, pápež všetkých, farár sveta dokáže presvedčiť ľudí, aby sa modlili; aby sa znovu zamýšľali nad Svätým písmom; aby premieňali zvyky vo svojom okolí prostredníctvom premeny seba samých. A nakoniec všetkých pritiahol, aby sa zúčastnili nie na divadle pôsobivej liturgickej pestrosti, ale na smrti, ktorá bola slávnostná ako pápežská omša. Smrť urobil krásnou! Prinútil ľudí hovoriť, že je pekné takto umrieť. Ľudia, ktorí sa zišli na Námestí svätého Petra – mnohí tam boli po prvý raz a navyše ušasnutí nad takým nemysliteľným zblížením –, si hľadeli do očí, pričom sa nečakaným a nevysvetliteľným spôsobom cítili bratmi a sestrami a pýtali sa: Ako len bolo toto všetko možné?

Hlas ľudu dal okamžite poznať svoj názor: Bol to veľký kňaz! A týmto tvrdením, ktoré sa šírilo, chceli ľudia vyzdvihnúť službu

do ktorých si takmer každý deň usilovne prepisoval myšlienky a komentáre cirkevných otcov, ako aj iné.

List však zostal iba v zárodku v jeho srdci, ale podstata a – ešte väčšmi – duša tohto listu zreteľne presvitá aj na stránkach jeho *Denníka*. S lúbeznou prostotou a nehou by ho dnes ponúkol mladým i starým, aby v ňom pri spoločnom uvažovaní mohli objaviť trvalú aktuálnosť evanjelia.

Naším želaním je, aby sa táto skutočnosť, o ktorej vydal svedectvo vo svojom živote a smrti, premenila v konkrétne úsilie, aby čitateľov priťahovala, utvrdzovala, nadchýnala, a tak by sa toto znamenie stalo modlitbou, dôverujúcou a rozochvenou vnímavou citlivosťou.

Vatikán 25. januára 1964

DON LORIS CAPOVILLA

ÚVOD K VYDANIU Z ROKU 1989

Nech nás pápež Ján sprevádza svojim príkladom a modlitbou po náročných cestách nášho života. On je dobrým priateľom: počúvajte ho. Jeho dedičstvo je skutočným požehnaním.

Ján Pavol II.²

1. V apríli 1965, pri príležitosti uvedenia prvého anglického vydania *Denníka duše* pre americkú verejnosť, kardinál Augustín Bea, predseda Sekretariátu pre jednotu kresťanov, napísal pre Mc Graw-Hill Book Company takýto komentár: „Moje osobné stretnutia s pápežom Jánom boli vždy pre moju dušu akýmsi vnútorným sviatkom. Umožňovali mi nahliadnúť do jeho hlbokého náboženského života a môžem konštatovať, že jeho úsudky, rozhodnutia a apoštolské konanie vyvierali z toho skrytého prameňa. *Denník duše* ponúka čitateľovi niečo podobné, skúsenosť radosti a zároveň ho vedie k samotnému prameňu, z ktorého tá nezvyčajná osobnosť nášho *Summus Pontifex* vyvierala. *Denník* nám pomáha pochopiť oveľa hlbšie to, čo si koncilový pápež myslel, ako rozhodoval, a taktiež nám umožňuje lepšie vnímať, čo pre nás aj naďalej znamená – nielen pre kresťanov, ale aj pre celé ľudstvo.“

V skutočnosti to bola jeho sympatickosť, ktorá sprevádzala pápeža Jána počas jeho päťročného pontifikátu a priviedla nespočetné množstvo ľudí k zamysleniu nad týmito stránkami. Sú v úplnej jednote s jeho zmýšľaním, poslaním, testamentom. Mnohé rodiny a komunity si ich uchovávajú ako spomienku na chvíľu, ktorá v nich nanovo vzbudila a neustále povzbudzuje dôveru a životodarnú silu, ktorá oživuje bratské spoločenstvo.

Niet takého kúta sveta, v ktorom by sa nehovorilo o Roncalliho veľkosti ako človeka a pápeža, ako ani o jeho povolání a svedectve jeho života. Niekedy sa nám môže zdať, že tieto mienky sa ukazujú ako bezdôvodné a že sa zakladajú skôr na bezprostredných dojmach a pocitoch než na historickej presnosti. Hoci je takéto zdanie prirodzené, môžeme skonštatovať, že *Denník* nielen odhaľuje tajomstvo

2 Z homílie Jána Pavla II. v Sotto il Monte, nedeľa 26. apríla 1981.

náboženskej *pietas* (spirituality) svojho autora, ale taktiež popri jeho charakteristickej добрote umožňuje čitateľom nachádzať aj hlboko prenikavé korene jeho vernosti Božiemu zjaveniu a kresťanskej obnove: metanoia, biblické obrátenie – „Kajajte sa a verte evanjeliu“ (Mk 1, 15) – je pre Kristových učeníkov povolaním, ktoré je dôležité konkretizovať, stelesniť, inkarnovať. A niektorí naozaj dokážu túto premenu v konkrétnosti života realizovať a ponúknuť aj druhým.

Ján XXIII. to dokázal počas svojich päťdesiatich deviatich rokov kňazstva. Od prvej až po poslednú stránku tohto *Denníka* nám to potvrdzujú jeho slová, jeho skutky a cesty, a to najmä jeho priezračné a bezprostredné citové reakcie na evanjelium, ktoré si zvykol takmer každodenne zapisovať.

Denník je naozaj jedinečné dielo svojho druhu a niet mu podobného, ku ktorému by sme ho mohli prirovnať. Je to práve zásluhou neopakovateľného spôsobu, akým autor zapisuje svoje dôverné prežívanie od štrnástich do osemdesiatich rokov. Venuje sa mnohým podrobnostiam, aby nič neochudobnil na hodnote a preskúmaných detailoch.

Spontánna otázka, prečo sa okolo neho prejavil taký rešpekt a toľká hlboká úcta po jeho smrti, je namieste. A ak chceme byť pozorní, priliehavá odpoveď k nám odnikadiaľ nepríde tak, ako práve z pozorného čítania *Denníka*.

Národy si ctili a milovali tohto kňaza a Petrovho nástupcu, pretože ho mohli vidieť, ako neúnavne pracuje na tom, aby sa v ňom uskutočnil obraz Božieho pastiera. Pripodobnil sa mu až do tej miery, že sa stal priateľom mužov a žien svojej doby. Daroval svoj život za ich spásu ako obeť odčinenia. Popritom im však zostal vo všetkom podobný, rešpektoval slobodu každého jednotlivca, bol opatrný v súdení, trpezlivý v skúškach, veľkorysý v očakávaní a nádeji. „Toto je tajomstvo môjho života. Nevyhľadávajte iné vysvetlenia. Vždy som opakoval výrok svätého Gregora Naziánskeho: Tvoja vôľa, ó, Pane, je mojím pokojom. Tá istá myšlienka je obsiahnutá aj v ďalších slovách, ktoré mi vždy boli dobrým spoločníkom: *oboedientia et pax* (poslušnosť a pokoj).“³

3 Zo zápiskov z roku 1959, cit. bod 1043, poznámkový aparát; porov. bod 844, poznámkový aparát.

2. I po dvadsiatich štyroch rokoch *Denník* neprestáva prekvapovať a vzbudzovať záujem, dojatie a túžbu napodobňovať jednoduchosť a zbožnosť Angela Giuseppe Roncalliho.

Potom ako sa vypredalo deviate talianske vydanie (Edizioni di Storia e Letteratura, Rím, 1982),⁴ v dvadsiatom piatom roku od smrti autora, sa *Denník* vydáva na cestu v novom šate vo vydavateľstve Edizioni San Paolo. Po podrobnom porovnaní rukopisov bol obohatený o 26 nových článkov, ktoré v prvej kompozícii unikli či neboli vtedy ešte uznané ako súčasť zložky, ktorú Ján XXIII. v priebehu celého svojho života uchovával izolovanú od akejkoľvek inej tvorby.

Najväčšia časť písomností, ktoré sú obsiahnuté v tejto publikácii, bola po prvýkrát uverejnená v roku 1964. Ide o *Denník duše* v jeho pravom zmysle slova: *Duchovné cvičenia a poznámky 1895 – 1962*; *Štyri listy*: jeden pre rodičov, dva pre rektora rímskeho seminára, jeden pre Mons. Cavagna. *List pre brata Xevera*. *Duchovný testament*. *Svätý ruženec*. *Rozličné modlitby*. *Záznamy pre životopis pápeža Jána XXIII*. *Pravidielka asketického života*. *Niektoré spomienky a výroky zozbierané tu a tam*. *Úvahy Mons. Radiniho Tedeschiho*. *Svedectvo don Angela Roncalliho o P. Pitocchim*. *Apoštolská exhortácia Sacrae Laudis*. *Speculum asceticum* (*Asketické zrkadlo*). *Jedna z najobľúbenejších modlitieb pápeža Jána*.

Jadrom obsahu je samotný *Denník*, ktorého texty spolu s listami a modlitbami boli spočiatku podľa možnosti usporiadané podľa chronologického poriadku, avšak nie dokonale. Všetky tieto texty, či už vydané, alebo nevydané, boli postupne na okraji označené arabským číslovaním v hranatých zátvorkách, čo malo za cieľ uľahčiť ich vyhľadávanie a citovanie. Povedali sme, že „vydané aj nevydané“, pretože niektoré, ako napríklad *Duchovný testament pre Roncalliovcov* (1961), *Duchovný testament* (1954 a 1961), *Rôzne modlitby*, *Speculum asceticum* a iné, sa už postupne objavili v *Acta Apostolicae Sedis*

4 Deväť edícií v talianskom jazyku malo nasledovnú postupnosť: prvá 10. marca; druhá 11. apríla; tretia 20. mája 1964; štvrtá 1965; piata 1970; šiesta 1975; siedma 1978; ôsma 1980; deväta 1982. Medzi rokmi 1964 – 1965 bolo toto dielo preložené do nasledovných jazykov: nemčina (Freiburg – Basel – Viedeň), francúzština (Paríž), angličtina (Londýn – New York), katalánčina (Barcelona), španielčina (Madrid), portugalcina (Lisabon), gréčtina (Atény), holandčina (Den Haag), poľština (Krakov), japončina (Frankfurt am Main). Čiastočné preklady do ďalších jazykov sa urobili pre krajiny severnej Európy, Ázie a Afriky (ako napríklad Fínsko, Vietnam, Etiópia).

alebo v *L'Osservatore Romano* a následne v piatich zväzkoch *Discorsi messaggi e colloqui*.

Texty *Denníka* sú prevzaté zo série samostatných zošitov a zväzkov, ktoré boli zozbierané do rozličných dosiek podľa príležitostí. Zošity sú vyšúchané od používania a atrament je často vyblednutý; jednotlivé zväzky nie sú z rovnakého druhu papiera a ani rovnakého formátu – čiastočne rukopisy, čiastočne napísané na stroji. Tieto strojové fascikle sú naklepané drobným písmom, ktoré je typické pre kufrikové písacie stroje, ktoré boli ľahko prenosné. Jednotlivé texty vo zväzkoch nie vždy nasledujú po sebe v chronologickom poradí. Treba mať na zreteli, že pápež Ján XXIII. súhlasil s myšlienkou eventuálnej publikácie jeho rukopisov až *post mortem* (po smrti), pričom si ich neprestal opakovane čítať, ako sa to uvádza v *Úvode* k prvému vydaniu⁵, a niekedy i jemne upravovať počas priebehu svojich rokov. Toto vysvetľuje predovšetkým tie malé štylistické revízie, ktoré pozorujeme pri niektorých časových alebo miestnych spresneniach. Hoci sú takéto úpravy pomerne ľahko rozpoznateľné, a to nielen vďaka druhu písma, ale aj kvôli intenzite modrej farby atramentu a hrúbke značiek, ktoré nám prezrádzajú, že neustále používal rovnaké atramentové pero, nepovažovalo sa v roku 1964 za nutné na to prihliadať, keďže sa ani vtedy, ani teraz nezamýšľalo predložiť kritické vydanie daných textov. Sem-tam narazíme na nejaký úryvok, pôvodne podčiarknutý červenou farbou, ktorý je v tlačenej podobe uvedený kurzívou. V poznámkach na spodnej časti strán sa neuvádzajú pôvodné alebo novšie vydania kníh, na ktoré sa autor odvoláva, ale iba tie, ktoré – ak sa dali nájsť – aj skutočne použil.

3. V redakčnej poznámke z prvého vydania⁶ nachádzame súhrnný opis jednotlivých zošitov a zväzkov, ktoré sa od seba odlišovali rímskymi číslicami (s odvolávkou výlučne na *Denník duše*), ako aj arabskými číslicami, uvedenými v hranatých zátvorkách, ktoré sa vzťahujú na jednotlivé úseky. Spolu s číslovaním, ktoré sa vzťahuje na celý zvyšok

a v ktorom sú zahrnuté aj dodatky, tvoria XXXIX blokov obsahujúcich [113] úsekov. Arabské číslovanie následne pokračuje až do [117].

V tejto edícii sa vynechávajú nasledujúce úseky, ktoré sú už prítomné v prvých vydaniach, keďže sa nepovažovali za súrodé s literárnym žánrom *Denníka*: [71] *List rodičom*, 18. januára 1901. [72 – 73] *Listy rektorovi rímskeho seminára*, 19. augusta a 23. decembra 1901. Od [80] do [109] *Rozličné modlitby*. [113] *Úvahy Mons. Radiniho Tedeschiho*. [114] *Svedectvo don Angela Roncalliho o P. Pitocchím*. [115] *Apoštolská exhortácia Sacrae Laudis*, 6. januára 1962. Medzičasom sa však vrátilo ich striktné chronologické usporiadanie. Následne sa isté pôvodné bloky oddelili a vložili takým spôsobom, aby vytvorili isté kontinuum, ktorého cieľom je práve nové zostavenie kompozičného chronologického usporiadania⁷.

Preto sa v tejto edícii za každým číslom v hranatej zátvorke uvádza i príslušná číselná poznámka, ktorá sa odvoláva na očíslovanie z prvej edície. Napríklad označenie odseku [4]¹¹² *Niektoré spomienky a výroky zachytené alebo zozbierané tu a tam* tvorí súčasť bloku 1, bol označený ako [112]. No aktuálne sa prečísloval na [4]¹¹², keďže bol zaradený podľa presného chronologického umiestnenia.

Nové záznamy, ktorých je spolu [26], a taktiež i niektoré poznámky s obšírnymi citáciami roncalliovských spisov sú označené hviezdíčkou. Môže to byť *unicum* (jedinečnosť) alebo úryvok, ktorý nebol predošle publikovaný buď z dôvodu nedopatrenia, alebo neskoršieho objavenia.

Každý z týchto [26] odsekov pridaných do našej edície má v príslušnej poznámke svoju presnú archívnu zmienku. Rád dávam do pozornosti tieto záznamy: [31] prvú úvahu, ktorú po svojej kňazskej vysviacke, 17. septembra 1904, ponúkol svojim spolubratom; ďalej záznam [34] a [39], *Album pútnika* vo Svätej zemi (1906) a *Poznámky na pamiatku*, pobyt v Savojsku a vo Švajčiarsku (1911). Záznamy [46] [47] [48] [49] [52] [54] [55] [56] [57] [58] [65] [66] [71] patria do jedného bloku deviatich zošitov, ktoré obsahujú schémy úvah a inštrukcií pre kňazov, seminaristov, rehoľné sestry a kresťanský ľud, ktoré

5 Rím, 1964, s. IX – XVIII; porov. predošlý úvod.

6 S. XXV. – XXIX.

7 Porov. Angelo Giuseppe Roncalli. Ján XXIII. *Il giornale dell'Anima – Diari e scritti spirituali* (*Denník duše – duchovné diare a zápisky*), kritické vydanie a poznámkový aparát, pod dohľadom A. Melloniho, Inštitút pre náboženské vedy, Bologna 1987, *pro manuscripto*, nepredajný limitovaný náklad.

boli rozšírené v rokoch medzi 1907 a 1959. Úryvky z diára a iné drahocennosti sú roztrúsené po celom diele.

Toto dielo je od začiatku po koniec označené okrajovými arabskými číslicami, aby sa urýchlilo citovanie a ľahšie skúmali jednotlivé úryvky.

4. Ako potvrdenie trepezlivého preskúmania originálov a starostlivého vyhľadávania a triedenia nových textov sa cítim povinný prejaviť večné uznanie Jánovi XXIII. za to, že mi zveril do úschovy svoj intímny denník, a poďakovať aj spolu s ním všetkým, ktorí mi pomohli zostaviť jeho prvé a následné vydania až po toto deviate:

– Sestrám z Inštitútu delle Poverelle z Bergama, ktoré mi pomohli pri prepisovaní originálov;

– Vydavateľstvám Edizioni di Storia e Letteratura, ktoré založil don Giuseppe De Luca, za revíziu textov a za starosť pri tlačiarni;

– Pátrovi Luigimu Ciappimu, dominikánovi, doktorovi teológie Apoštolského domu (Magister sacri palatii apostolici)⁸, ktorý je teraz kardinálom a ktorý čítal korektúry a ponúkol užitočné návrhy;

– Arcibiskupovi Ettoremu Cunialovi, *vice gerente* (generálny vikár Diecézy Rím), ktorý je teraz *vice camarlingus* (zástupca zodpovednej osoby za administratívu financií Svätej stolice a *sede vacante*, s tým súvisí aj potvrdenie úmrtia pápeža), ktorý udelením imprimatur pri písal svoje meno vedľa mena pápeža Jána XXIII.

Okrem toho by som chcel s rovnakou úctou a pozornosťou poďakovať tým, ktorí mi pomohli dokončiť novú edíciu, ktorá vychádza pri príležitosti dvadsiateho piateho výročia smrti pápeža Jána:

– Inštitútu pre náboženské vedy v Bologni, predovšetkým dott. Albertovi Mellonimu, ktorý sa s vášňou výskumníka sklonil k originálnym textom, ktoré som mu dodal. Vytvoril kritické, obsérne a zdokumentované vydanie na študijno-výskumné použitie, ktoré sa doposiaľ využíva ako *pro manuscripto*;

– Karmelským sestrám Zvestovania v Lorete, ktoré komisionálne texty previedli do úhľadného strojopisu;

8 Pozn. prekladateľa: Šlo o úrad zverený predstaviteľovi rádu dominikánov, ktorý zastával post osobného pápežského teológa.

– Vydavateľstvu Edizioni San Paolo, ktoré prijalo tento duchovný dokument a dôvernú históriu duše *cum gaudio et spe* (s radosťou a nádejou) a so zámerom podporiť jej distribúciu v čo najširšom rozmere.

5. Tu sa dostávame k novému čítaniu *Denníka* na pozadí zvolenia človeka, ktorý sa zapísal do zoznamu pápežov vo veku 77 rokov. Rozruch, ktorý nastal 28. októbra 1958, bol citeľný.

Keď sa 4. novembra toho roku Ján XXIII. predstavil svetu biblicky: „Ja som Jozef, váš brat“ (*Gn 45, 4*), zreteľne tým načrtol svoj pápežský program:

„Skôr ako samotné konanie je dôležité spoznať ducha a zámer daného počinu. Každý pontifikát naberá svoju jedinečnú podobu práve z tváre tej osoby, ktorá ho stelesňuje a predstavuje. Je samozrejme, že fyziognómia všetkých pápežov, ktorí v priebehu storočí po sebe nasledovali, sa odzrkadľuje, presnejšie povedané, má sa odzrkadľovať na tvári Krista, božského Učiteľa, ktorý prešiel cestami sveta, aby rozšíril dobré učenie a svetlo skvelého príkladu. Jeho božské učenie a celá významná náuka sú zhrnuté v jeho vlastných slovách: ‚Učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom‘ (*Mt 11, 29*). Teda veľká tichosť a pokora. Zbožné duše, horlivé duše z celého sveta, prosím vás, modlite sa k Pánovi za pápeža s úmyslom, aby mu dal milosť žiť biblickú dokonalosť tichosti a pokory. Som si istý, že s takým spôsobom života budú prichádzať aj mnohé milosti a že pokračovanie najmä v duchovnom diele otcovstva všetkých veriacich nesmierne poslúži na prospech celému súčasnému sociálnemu poriadku, ako aj záležitostiam pozemského charakteru.“⁹

A skutočne, k tomuto živému osloveniu citom tichosti a pokory sa pripojí srdečná odpoveď: od spontánneho priľnutia veriacich k liturgickým zhromaždeniam cez ospevovanú účasť na „staniaciach“ starovekého Ríma a jeho periférnych okrajových štvrtí, znovuzavedenie milosrdných diel a praktizovanie skutkov milosrdenstva až po putovanie do Loreta a Assisi, až k dobe koncilu, až po docenenie jeho zásadne evanjeliovej a prorockej výrečnosti, ako napríklad

9 DMC, I, 12 – 13.

PL *Patrologia Latina*

PontRom *Pontificale Romanum*

R A. G. Roncalli

Rituale Romanum

SC Sources Chrétiennes

SD Angelo Giuseppe, kardinál Roncalli, benátsky patriarcha,
Scritti e Discorsi, 4. diel, Edizioni Paoline, Rím 1959 – 1962

* – Hviezdička označuje nezverejnené texty, ktoré boli po prvýkrát publikované až v edícii z roku 1989.

DENNÍK DUŠE

Duchovné cvičenia a poznámky

1895 – 1963

1895 – 1900

V seminári v Bergame¹⁷

1895

[1]¹ PRAVIDLÁ ŽIVOTA PRE MLADÝCH, KTORÍ TÚŽIA
NAPREDOVAŤ V DUCHOVNOM ŽIVOTE A V ŠTÚDIU¹⁸

1.

Nugae quae in ore saecularium nugae sunt, in ore sacerdotum
blasphemiae.¹⁹

17 Angelo Giuseppe Roncalli sa narodil 25. novembra 1881 v dedinke Sotto il Monte (Bergamo). Ďalšie biografické údaje možno nájsť v chronologickej syntéze. Do veľkého seminára v Bergame vstúpil v roku 1893, kde prijal obliečku 24. júna 1895.

18 *Pravidlá života*, ktoré tu publikujeme, sa zdajú akýmsi osobným prepracovaním *Spôsobu života*, ktorý dostal klerik Roncalli od svojho duchovného vodcu v roku 1895. Môžeme si ho prečítať v oddiele [3]. Na rozdiel od spoločných pravidiel inštitútu uvádzajú človeka do dokonalejšieho spôsobu asketického života. Duchovný vodca ich výhradne podával len niektorým z tých najlepších, ktorí tvorili bratstvo Zvestovania a Nepoškvrnenej. Štrnásťročný Angelo Roncalli, ktorý prijal reverendu presne v roku 1895, bol okamžite oboznámený a vovedený do praktizovania týchto „pravidiel“. Drobným písmom si ich ručne prepísal a vždy ich nosil pri sebe, pričom ich praktizoval – aj ako pápež.

19 Sv. Bernard, *De consideratione ad Eugenium PP II.*, c. 13; PL 182, 756: Frivolné reči, ktoré sú na perách laikov jednoducho prázdnyimi rečami, sú na perách kňazov rúhaním.

Sic decet omnino clericos in sortem Domini vocatos vitam moresque suos omnes componere, ut habitum, gestum, incessum, sermonem, aliisque omnibus rebus, nil nisi grave, moderatum ac religione plenum prae se ferant; levitia etiam delicta, quae in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem (*Ex. Act. Concilii Tridentini*, Sessio XXII., decretum de reformatione, c. 1).²⁰

„Bonum est viro cum portaverit iugum ab adolescentia sua“ (*Nár 3, 27*).²¹

Prvá a principiálna zásada: vybrať duchovného sprievodcu spomedzi tých najpríkladnejších, najmúdrejších a najučenejších mužov, aby sa mohla vytvoriť plná dôvera a aby bolo možné sa na neho celkom spoľahnúť a zostať aj s plnou dôverou závislý od jeho rád a usmernení.

Každý deň:

2.

1. V duchu sa aspoň štvrťhodinu modliť, hneď potom, ako ráno vstanem z postele.
2. Ísť na svätú omšu, alebo ešte lepšie, zúčastniť sa na nej službou.
3. Venovať sa štvrťhodinu duchovnému čítaniu.
4. Večer pred spaním si urobiť celkové spytovanie svedomia aj spolu s vyznaním ľutosti a pripraviť si body na meditáciu do nasledujúceho dňa.
5. Pred obedom či pred večerou, alebo aspoň pred večerným spytovaním svedomia, si urobiť aj osobitné spytovanie svedomia zamerané na oslobodenie od nejakej neresti či chyby a na vypestovanie nejakej čnosti.
6. Dať si záležať na stretnutiach počas sviatočných zhromaždení aj na skupinkách vo všedných dňoch, takisto na účasti v škole, a doma vždy venovať vhodný čas štúdiu.
7. Aspoň raz navštíviť Najsvätejšiu sviatosť a kostol alebo aj kaplnku zasvätenú Panne Márii.

20 Účel týchto „pravidiel“ vyplýva z vážnych latinských slov, ktoré otvárajú text tohto prvého zápisníka a následne aj *Denníka duše*, pričom konkrétnym spôsobom podávajú náčrt celkovej fyziognómie „klerika“. Ide o slová, ktoré Roncalli neprestával opakovať a komentovať, ani keď sa stal biskupom a pápežom. V slovenskej verzii: Patrí sa, aby sa klerici, povolání do Pánovej služby, ktorej prispôsobujú celý svoj život a správanie, vyznačovali iba dôstojnosťou, striedmosťou a zbožnosťou v štýle života, správaní, postojoch a reči a vo všetkých ostatných veciach. Nech sa venujú iba tomu, čo je dôležité, rozumné a zbožné, a vyvarujú sa čo aj nepatrných pokleskov, ktoré by u nich samých boli veľmi závažné. Tak nech ich činy vzbudzujú u všetkých úctu.

21 Pre muža je dobre, keď nesie svoje jarmo od mladí (*Nár 3, 27*).

8. Medzi šiestou a deviatou hodinou večer sa pomodliť päť *Otčenášov* a *Zdravasov* k piatim ranám Ježiša Krista a prejaviť aspoň tri gesty sebazáporu alebo čnosti ako úctu k Panne Márii.

9. Pomodliť sa nahlas aj iné modlitby: zvyčajné nábožné úkony k Panne Márii, k svätému Jozefovi, k svätým zástancom a za duše v očistci; tieto však musí schváliť duchovný sprievodca, podobne i knihy na meditáciu či duchovné čítanie.

10. Pozorne si prečítať a uvažovať nad celou kapitolou, alebo aspoň jednou jej časťou, skutočne duchovnej knižky od Tomáša Kempenského v latinčine.

11. Aby sa mi dlhodobo darilo zachovávať vymenované zásady, po porade s duchovným sprievodcom rozdeliť si jednotlivé hodiny dňa, a tak vyhradiť náležitý čas na modlitbu, štúdium, iné nábožné úkony, oddych a spánok.

12. Privyknuť si často pozdvihovať a zameriavať myseľ k Bohu krátkymi, no srdečnými/zapálenými strelnými modlitbami.

Každý týždeň:

3.

1. Vyspovedať sa vo sviatosti zmierenia a komunikovať o svojom duchovnom živote.
2. Postiť sa v piatok a sobotu.
3. Po porade s duchovným otcom vykonať v jednom z týchto dní nejaký prejav pokánia.
4. V ten istý deň okrem zvyčajnej modlitby venovať ďalšiu štvrťhodinu duchovnému čítaniu či inej modlitbe, a to, ak sa dá, v ústraní kostola. To sa však môže nahradiť nejakou prednáškou, účasťou na stretnutí duchovného charakteru alebo iným duchovným gestom na základe uváženia duchovného sprievodcu a jeho odporúčania.
5. Počas prechádzok či posezení s jedným alebo viacerými spoluobratmi viesť rozhovory o dobrých a duchovných veciach. Inšpiráciou na rozhovor môže byť ranná meditácia, duchovné čítanie či jedno z týchto pravidiel. Ide o to – vzájomne sa podeliť o dobré skúsenosti a prežívanie, ktoré to v nás vyvolá alebo ktoré nám v danej chvíli vnukne Pán, na spôsob rodinného stretnutia.

6. Každú sobotu porozprávať niekomu alebo si od niekoho vypočúť jeden príklad či zázrak najsvätejšej Panny Márie a pouvažovať nad jeho morálnym a duchovným významom.

7. V prípade, že pochybím v niektorej zo spomenutých vecí, úprimne sa ospravedlniť duchovnému sprievodcovi; taktiež mu vyznať akékoľvek ďalšie previnenie týkajúce sa nedostatočného napĺňania týchto pravidiel a požiadať ho, aby mi uložil nejaké pokánie.

Každý mesiac:

4.

1. Vyhradiť si jeden deň na väčšiu duchovnú obnovu a vykonať si obšírnejšie spytovanie týkajúce sa vlastnej nápravy v nedostatkoch, rastu v čnostiach a dodržiavania týchto pravidiel.

2. Vybrať si jedného z tých najpríkladnejších a najhorlivejších chlapcov a poprosiť ho, aby si dobre všimal moje napredovanie i chyby, ktoré na mne uvidí, a potom ma úprimne a s láskou upozornil. Vyhradiť si na tieto upozornenia spomenutý deň alebo najbližší deň.

3. Po tom, ako sa to uskutoční, zájsť k duchovnému vodcovi a zreferovať mu o danej veci a iných zvláštnostiach, ktoré by sa mohli udiat; prijať jeho pripomienky a byť presný v ich uskutočňovaní.

4. Dbáť na to, aby bol o mojich vlastných chybách informovaný duchovný sprievodca.

5. Mať na každý mesiac osobitne, popri ostatných, ešte jedného svätého orodovníka.

Každý rok:

5.

1. Vykonať si duchovné cvičenia tu, v seminári, buď počas fašiangov, alebo v inom čase, hoci aj na inom mieste, a to aj vtedy, keď to nebude nutné kvôli sviatiam. Ak by sa vyskytla nejaká oprávnená prekážka, konzultovať to s duchovným sprievodcom.

2. Vtedy, prípadne aj inokedy, ak by to bolo vhodnejšie, vykonať si generálnu ročnú svätú spoveď.

3. Pred tým, ako pôjdem na prázdniny, porozprávať sa s duchovným sprievodcom, aby som sa vedel v ich priebehu dobre ovládať.

4. Pred prázdninami si s bratmi navzájom vymeniť nejakú pamiatku, na ktorú by sme pamätali, aby sme prázdniny prežili dobre, čiže v Pánovi.

V každom čase:

6.

1. Viac než pred akýmkoľvek veľkým zlom sa chrániť pred darebnými či málo dobrými bratmi, ktorí majú plné ústa nečistých dvojzmyselností, špinavé, jedovaté a neslušné reči; ktorí ochotne navštevujú osoby odlišného pohlavia a rozprávajú sa v štýle flirtu; ktorí navštevujú krčmy alebo nemajú miery predovšetkým v pití; ktorí hľadajú úctu pre svoju pomstychtivosť, bojovnosť a násilnosť; ktorí sa prechádzajú alebo nečinne postávajú na námestiach a v obchodoch; ktorí navštevujú herne alebo hoc aj privátne hrajú karty či kocky; vo všeobecnosti, ktorých máme možnosť spoznať ako mladých, ktorí sú opakom dobrej výchovy, odporcami štúdia, unášaní k prázdnyh zábavám.

2. Nikdy sa pohrávať, žartovať alebo akýmkoľvek iným spôsobom uplatňovať prílišnú dôvernú so ženami akéhokoľvek postavenia, veku, príbuzenstva; nikdy voči nim neprechovávať ani tú najmenšiu dôvernosť, ktorá by nejakým spôsobom mohla byť nebezpečná alebo podozrivá.

3. Nikdy nehrať zakázané, no ani dovolené hry, hlavne ak ide o karty či kocky, a už vôbec nie na verejnosti a tam, kde sa zbiehajú rôzni ľudia. Taktiež sa tam nepristavovať a nesledovať tieto hry.

4. Zo žiadneho dôvodu či zámienky si s nikým netykať, nedotýkať sa druhých, nenaháňať sa, nestrkať do seba, neudierať sa ani len zo žartu a ani si nedovoliť iné ľahkovážne slová a gestá, ktoré by mohli vyvolať azda aj opovrhnutie alebo iné, ešte väčšie nebezpečenstvo.

7.

5. Vynaložiť čo najväčšiu starostlivosť nato, aby som si chránil krásnu laliu čistoty. To znamená dobre sa starať o svoje city a emócie, najväčšmi oči, nikdy ich príliš neupierať na tvár žien alebo nejaké provokatívne obrazy; vyvarovať sa prílišného jedenia a pitia, aj toho, ktoré by bolo mimo riadneho stravovania, a taktiež sa vyvarovať nečinnosti.

6. Urobiť si osobitný sľub pokory a s týmto cieľom často uvažovať nad tým, že – čo sa týka tela – sami zo seba nedisponujeme ničím iným, len hnilobou; čo sa týka duše – len nevedomosťou a hriechmi; a tiež uvažovať nad tým, že ak by sa tu aj našlo dačo dobrého z prirodzenosti, šťastia či milosti, ide iba o dar, ktorý nám dáva Pán Boh. Chrániť sa preto pred vyrieknutím nejakého slova sebachvály, ako aj pred túžbou byť viac alebo rovnako uctievaný ako ostatní.

7. Nech tieto dve čnosti vždy nasleduje kráľovná čnosť – láska; nato, aby som sa mohol cvičiť v tejto čnosti, mi predovšetkým poslúži znášaním potupení a zároveň ochota a pripravenosť odpúšťať úprimne a zo srdca; byť obzvlášť láskavý voči chudobným a chrániť sa pred záujmom či túžbou po materiálnych veciach a pred prílišným príľnutím k peniazom.

8. Prosiť Pána za obrátenie hriešnikov vo všeobecnosti a konkrétne a predovšetkým za tých, ktorí patria do bratstva seminára, ak by sa tam nejaký našiel; vyskúšať všetky prostriedky, ktoré by tomu mohli napomôcť, pričom sa taktiež poradím, ak to bude v osobitných prípadoch potrebné, s diskretnými a múdrymi osobami, ako aj so svojim duchovným vodcom, aby som s čo najväčšou jemnosťou a diskretnosťou dopomohol k náprave previnilca odstránením zla a pohoršenia bez jeho potupy.

9. Pred odchodom zo seminára, po ukončení štúdia, sa poradiť s duchovným vodcom, čo sa týka činností a pravidiel, ktorých sa treba držať počas zvyšku života.

Osobitné pravidlá pre mladých, ktorí nosia cirkevný odev

8.

1. Ten, kto nosí cirkevný odev, sa musí snažiť vynakladať oveľa väčšie úsilie na vlastné zdokonalenie a taktiež sa má starať o dobro a spásu svojho blížneho. Toto je neodmysliteľná povinnosť vyplývajúca z tohto stavu.

2. Do mesta a do centra usadlosti ísť vždy v dlhom oblečení; či už vo vlastnom kraji, alebo na cestách, nech je oblečenie vo všetkom a za každým skromné; aj doma zostať vždy upravený a nosiť klerický odev.

3. Byť čistotný, avšak bez upätosti na vlastnú márnivosť, čo sa týka oblečenia či vlastnej osoby; zamilovať si skromnosť, vážnosť, dôstojnosť

a mlčanlivosť počas posvätných úkonov, v kostoloch a sakristiách; dobre sa oboznámiť s vysluhovaním svätých obradov; dodržiavať ďalšie náležité cirkevné nariadenia týkajúce sa nášho stavu a zložiť osobitnú poslušnosť svojmu biskupovi.

4. Usilovnejšie sa venovať štúdiu a taktiež neopúšťať seminár pred ukončením prednášok. Stať sa čo najschopnejším, ako to len bude možné, pre Božiu službu a spásu blížnych, či už cez kázne, spovede a ďalšie sväté činnosti, podľa miery svojho talentu (*Mt 25, 14 – 28*).

5. Nikdy netúžiť a ani sa neuchádzať o úctyhodnejšie, ľahšie či výhodnejšie miesta alebo privilégia. Byť vždy v týchto veciach bez vlastného sebeckého záujmu odovzdaný do Božej vôle, ako aj do úsudku predstavených a do rady svojho duchovného vodcu, a tak sa vyhnúť nebezpečenstvu ctižiadostivosti. A ani k vlastnému štúdiu či dobrému dielu nikdy nepristupovať s týmto cieľom a úmyslom, pretože by sa tak stratila skutočná zásluha. Taktiež by sa stratila príležitosť vypestovať pevnú čnosť, vnútorný pokoj, ktorý „exuperat omnem sensum“ (*Flp 4, 7*).²²

„Quicumque hanc regulam secuti fuerint, pax super illos et misericordia“ (*Gal 6, 16*).²³

Pripomienky pre duchovného vodcu

9.

Pre klerických študentov sa odporúča, obzvlášť pre tých, ktorí sú v rôznych posvätných stavoch (*in sacris*), používanie pásu²⁴, pričom majú byť poučení, že veľmi prospieva k vytrvalosti a dobrému príkladu; že je to súčasť synodálneho [vtedajšieho] rozhodnutia, čo sa týka oblečania; že v minulosti sa bežne nosil a v súčasnosti ho nosia tí, ktorým záleží na dôslednosti, a to by malo všetkým. „Adversus regulam nihil scire, omnia scire est.“²⁵

²² Prevyšuje každú chápanosť (*Flp 4, 7*).

²³ A nad všetkými, čo sa budú riadiť týmto pravidlom, pokoj a milosrdenstvo (*Gal 6, 16*).

²⁴ Pás – okolo bedier.

²⁵ Tertulian, *De praescriptionibus adversus haereticos*, kap. 14; PL 2, 27: Nepoznať nič, čo je proti pravidlám viery, znamená vedieť už všetko.

Dodatky

1. V prípade nejakej zvláštnej potreby niektorého zo...²⁶ sa majú všetci za neho pomodliť a obetovať za neho sväté prijímanie.
2. Taktiež nech sa každý pri príležitosti návštevy svätej Panny Márie alebo v inom vhodnom čase každý deň pomodlí za všetkých ostatných... tri *Zdravasy* s pohľadom na Nepoškrvené počatie s úmyslom, aby nám bola darovaná svätá cudnosť a milovaná čistota a aby sme si ju aj dokázali chrániť.
3. Aj tí, čo ešte nie sú kňazmi, by mali každý mesiac obetovať sväté prijímanie za všetkých ostatných, aby pevne vytrvali v dodržiavaní zdravých starodávnych pravidiel, autentickej nábožnosti a neúnavnom zanietení pre duchovné dobro ostatných. Kňazi nech podobne v určený deň raz do roka obetujú jednu svätú omšu na rovnaký úmysel, čiže najmä za vytrvalosť a zdravé napredovanie pre... na odčinenie ich vín, za vyprosenie skutočnej ľútosti nad vlastnými hriechmi a za večnú spásu pre nich všetkých.
4. V prípade úmrtia jedného zo... ten, kto nie je kňazom, nech sa pomodlí ofíciom za zosnulých; zúčastní na svätej omši; pomodlí sa päť desiatkov ruženca; postí v sobotu alebo v iný deň, a to čo najskôr, ako sa mu len bude dať; obetuje jedno sväté prijímanie a nájde možnosť na modlitbu odpustkov.

²⁶ Na tomto a na nasledujúcich miestach tri bodky pridal sám autor. Chýbajúce slovo označuje spolubratov.

**[2]¹ DVAJA SVÄTÍ NA NASLEDOVANIE
DVE MODLITBY NA OSVOJENIE²⁷**

**Z trojdnia k svätému Františkovi Xaverskému 30. novembra
10.**

1. Inšpirovať sa jeho hlbokou pokorou, spôsobom poznania seba samých, našej chudoby, ako duše, tak aj tela; vo svojom štúdiu a v gestách dobra hľadať iba Boha, nie úctu, česť, dobrú povesť u ľudí, ale získavať slávu jemu, čo je aj pre naše dobro, ako aj pre dobro všetkých duší.
2. Inšpirovať sa jeho odriekaním a striednosťou vlastnej vôle či svojich vrtochov. Tomu môže napomáhať zriekanie vonkajších vecí, ako pohodlia, čiže zostať radšej pri sedení či kľačaní v takej postúre tela, ktorú sme zaujali v prvom momente bez hľadania nejakej pohodlnejšej; krotenie našej bezbrehej túžby sledovať všetko, vidieť všetko, vedieť všetko, hovoriť o všetkom atď.
3. Popri uplatňovaní horlivosti na slávu Božiu, zdravie a spásu duší podľa jeho príkladu pristupovať k svätej omši s osobitnou vierou a vnútorným prežívaním, ktoré preniká jej zmysel, a obetovať ju za zdravie, plné rozvinutie a bezpečnosť Svätého Otca, za triumf Cirkvi, obrátenie neverných a za to, aby sme aj my získali vášnivú zanietenosť ducha, nábožnosti, pokory, obetavosti, odpor voči všetkému, čo je svetské, ako aj všetko, čo nám naši otcovia odovzdali takým skvelým a žiarivým príkladom.

**Štvordnie ku cti svätého Františka Saleského 25. januára 1895
11.**

Uctievajme si tohto veľkého svätca:

1. Nasledovaním ho v jeho láskavosti, so srdečným, prívetivým a radosným postojom voči všetkým, avšak vždy spojeným so serióznosťou a skromnosťou. A to najmä voči tým, ktorí nám spôsobili nejakú nepríjemnosť, ktorí nám nie sú veľmi sympatickí, ktorí sú utrápení, pokúšaní, sužovaní. A ak sa dá, pokúsiť sa ich nasmerovať k Bohu.

²⁷ Vo vydaní prevej edície bol tento oddiel [2] súčasťou oddielu [1].

SPISY

A. G. RONCALLIHO/JÁNA XXIII.

BIBLIOGRAFIA V DENNÍKU DUŠE

I. Diela

Il Cardinale Cesare Baronio, in *La Scuola Cattolica* 26 (1908) s. IV, V. 12, 1 – 29, Rím 1961.

Il Santuario di S. Maria della Castagna. Note storiche, Bergamo 1910.

La Misericordia Maggiore di Bergamo e le altre Istituzioni di beneficenza amministrate dalla Congregazione di Carità, Bergamo 1912.

Mons. Giacomo Maria Radini Tedeschi Vescovo di Bergamo, Bergamo 1916 1 (Rím 3 1963).

Gli inizi del seminario di Bergamo e S. Carlo Borromeo, Bergamo 1939.

Gli Atti della Visita Apostolica di S. Caro Borromeo a Bergamo (1575), 2. diel v piatich zväzkoch. Florencia 1936 – 1958 (v skutočnosti 1959).

II. Zbierka spisov a prejavov

Souvenirs d'un nonce. Cahiers de France (1944 – 1953), Rím 1963.

Scritti e discorsi 1953 – 1958, 4. diel, Rím 1959 – 1962.

Discorsi Messaggi Colloqui di S.S. Giovanni XXIII, 5. diel plus diel obsahu, Città del Vaticano 1960 – 1967.

III. Články

- Bollettino del segretariato del clero*, Bergamo (1904) – (1908).
La Vita Diocesana, Bergamo 1 (1909) – 6 (1914).¹¹⁶²
L'Eco di Bergamo, Bergamo 25 (1906) – 120 (1981).
La Propagazione della fede nel mondo, Rím 1 (1921) – 5 (1925).¹¹⁶³
Istina, Sofia.
L'Osservatore Romano 62 (1932) – 126 (1986).
Vita Catholica, Istanbul.
Bollettino diocesano del Patriarcato di Venezia, Benátky 44 (1953) – 49 (1958).
La voce di S. Marco, Benátky.
Acta Apostolicae Sedis, Città del Vaticano 50 (1958) – 55 (1963).
Bollettino del Clero Romano, Rím 39 (1958) – 40 (1959).
Rivista Diocesana di Roma, Rím 1 (1960) – 4 (1963).

IV. Korešpondencia

- Lettere ai familiari*, a cura di L. F. Capovilla, 2. diel, Rím 1968.
Il Pastore. Corrispondenza dal 1911 al 1963 con i preti del Sacro Cuore di Bergamo, a cura di G. Buzzetti, Padova 1982.
Papa Giovanni Prete Romano, Rím 1982.
Giovanni e Paolo, due papi. Saggio di corrispondenza 1925 – 1962, a cura di L. F. Capovilla, Brescia 1982.
Lettere dall'Oriente, a cura di C. Valenziano, Brescia 1969.
Lettere ai Vescovi di Bergamo 1931 – 1961, Bergamo 1973.
Lettere alla famiglia, a cura di E. e M. Roncalli, Miláno 1988.
Gli autografi di A. G. Roncalli all'arciprete di Fusignano, Faenza 1963; nové vydanie 1984.
Lettere 1958 – 1963, a cura di L. F. Capovilla, Rím 1978.

¹¹⁶² Časopis Bergamskej diecézy bol z väčšej časti založený Roncallim: jeden zoznam jeho článkov, publikovaný v roku 1963 tým istým zdrojom, sa teraz nachádza v úvode k *Il Pastore*, 20 – 25, pričom z istej časti nesúhlasí so zoznamom, ktorý sa vyňal z kópie, na ktorej pápež Ján označil vlastné články.

¹¹⁶³ Roncalliho články sa zozbierali v knižnom vydaní, ktoré nesie ten istý názov, Rím 1958.

V. Osobné denníky

- Pensieri dal Diario* (ktoré sa objavili v *L'Osservatore Romano* v dňoch 4. – 8., 10., 11., 13., 16. júna 1963) Vicenza 1963.
Memorie e appunti 1919, in *Humanitas* 28 (1973/6) 419 – 473.
Il Giornale dell'Anima, a cura di L. Capovilla, Rím, 1. vydanie 1964.
Questo è il mistero della mia vita, a cura di L. F. Capovilla, 3. diel, + 1. diel, ilustrovaný diel od maliara A. Allegrettiho, Bergamo 1989.

VI. Dokumentárne dodatky

- L. Algisi, *Giovanni XXIII*, Turín 1. vydanie (1959); 4. vydanie prehliadnuté a rozšírené L. F. Capovillom, 1981.
G. Battelli, S. Trinchese, G. Alberigo, A. Melloni, *Fede tradizione profetia. Studi su Giovanni XXIII e sul Vaticano II*, Brescia 1984.
P. Blet, A. Martini, R. A. Graham, B. Schneider ed., *Actes et documents du Saint Siège relatifs à la seconde guerre mondiale*, diel 4 – 11, Città del Vaticano 1967 – 1981.
G. Battaglia, *Il papa buono nei miei ricordi di discepolo, di collega, di amico*, Faenza 1973.
B. Bertoli, *La questione romana negli scritti di papa Giovanni*, Brescia 1970.
L. F. Capovilla, *Quindici letture*, Rím 1970.
Idem, *Il Maestro inatteso*, s. l. 1972.
Idem, *Papa Giovanni XXIII Gran Sacerdote, come lo ricordo*, Rím 1977.
Idem, *Pasqua di Risurrezione con papa Giovanni XXIII*, Rím 1978.
Idem, *Vent'anni dall'elezione di Giovanni XXIII*, Rím 1978.
Idem, *Il Rosario con papa Giovanni*, Rím 1979.
Idem, *Giovanni XXIII papa di transizione*, Rím 1979.
M. Marchiando Pacchiola, *La sapienza del cuore. Giovanni XXIII. Corrispondenza con Mons. G. B. Filippucci*, Pinerolo 1981.
A. Mosconi, *S. Francesco d'Assisi e papa Giovanni XXIII*, Miláno 1970.
V. U. Righi, *Papa Giovanni XXIII sulle rive del Bosforo*, Padova 1971.
Giovanni XXIII in alcuni scritti di Don Giuseppe de Luca, a cura di L. F. Capovilla, Brescia 1963.
Papa Giovanni e il Terzo Mondo, Miláno 1973.
I Preti del Sacro Cuore di Bergamo nel 50o della fondazione, Bergamo 1959.
Vita e opere, a cura di „Herder Korrespondenz“, Rím 1966.

Ján XXIII.
DENNÍK DUŠE
A INÉ DUCHOVNÉ SPISY

Z talianskeho originálu *Il giornale dell'anima e altri scritti di pieta,*
Edizioni San Paolo 1989, preložil Peter Juan Pablo Bako

Lektorovali Sylvia Hnilicová a Ivan Šulík
Vydal Spolok svätého Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o.,
Trnava 2024, ako svojuju 4 336. publikáciu
Edícia *Profily*, 31. zväzok
Zodpovedná redaktorka Martina Grochálová
Jazyková úprava Monika Šimoničová a Katarína Kročková
Grafická koncepcia a sadzba Pergamen
Snímky Profimedia.sk
Tlač Finidr, Český Těšín
Prvé vydanie

www.ssv.sk, eVojtech.sk

objednávky: 033/590 77 18
objednavky@ssv.sk
Členská zľava 15 % platí v obchodnej sieti SSV.

ISBN 978-80-8161-484-2